

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

Духовни препород

На путу општега и коренитог друштвено-политичког Препорођаја, који ће нам бити наметнут вишом силом минутих догађаја и нових прилика, као полазна тачка свега мишљења и делања у смислу задовољавања државних и народних потреба, има да буде духовни и морални препород народне интелигенције. У толико више и пре и нарочито због тога, што је код нас и досада — и то ће остати још за дуго времена — сва интелигенција претежно била упућена на државну службу и тако рећи била прогутана разним државним функцијама.

Интелигенција — то је со народне земље, регулатор и извршилац, народне воље, светлост народног ума и душе, носилац народних идеала и природни представник државног достојанства и престижа. Способна и савесна интелигенција може једино да да држави спремне и добре чиновнике а народу верне и изразите представнике у сваком погледу. Због тога значај и улога интелигенције у нашем будућем државном животу имају да превазиђу далеко њен значај и улогу редовних прилика и времена. Љубав према народу, праћена позитивним радом, и свест о задацима, праћена најчистијим побудама у раду — главни су елементи, са којима интелигенција има да изврши у будућности своју дужност према држави и народу...

Та дужност, која лежи на интелигенцији, захтева категорички да се из целокупног јавног рада искључи: партизанска нетрпељивост и необјективност, демагогија и повлађивање ниским инстинктима и заблудама, лични култ и традиционализам, идеја о фаворизирању «нашег човека» и сваки непотизам; злоупотреба државног ауторитета за личне или партиске циљеве. Та дужност намеће у овом смислу енергичну ак-

цију, без компромиса и без одлагања.

Они који хоће да воде и да буду на челу, треба да претходе увек и свагда сјајем душе и чистотом срца, на првом месту. У томе је величина улоге интелигенције.

Овакви захтеви дужности означени су патњама и искушењима нашег народа. Они обе лежавају интелигенцији њен пут славе и чести, одређују њен дуг према Отаџбини.

Узори и подстреци за вршење дужности не треба да се траже нигде на страни и нигде ван нас. Треба се угледати на свој рођени народ. Онолико самопрегоравања, достојанства и истрајности колико је он показао, вршећи своју дужност према Отаџбини — па ће Србији бити доста за њену регенерацију.

ЗВЕЗДИЦЕ

Тринаеста глава откровења Јовановог, стих четврти, пети и осамнаести:

«И поклонише се звијери говорећи: Ко је као звијер? Ко ће ратовати с њом?»

«И дана јој бише уста која говоре велике ствари и хуљења и дана јој би област да чини четрдесет и два мјесеца.»

«Овдје је мудрост. Ко има ум нека израчуна број звијери: јер је број човјеков и број њезин шест стотина и шездесет шест.»

«Кад је почео рат, Вилему II било је педесет и пет година и шест месеца, или — шест стотина и шездесет шест месеца.»

«И звер ће се одржати четрдесет и два месеца!»

Гаргантуа

ЕНГЛЕЗИ ЗА СРБЕ

Лондон 20 авг.

Британски одбор за помоћ Србима добио је телеграм, који јавља, да је пожар у Солуну уништио сва комитетска слагалишта. Комитет је објавио апел на публику, да шаље новац, да би се надокнадила изгубљена роба, а нарочито животне намирнице. Апел се завршава овим речима:

«Као што је ту скоро

рекао Министар председник, Србија је увек била чувар врата против германске најезде и увек је верио испуњавала своју мисију.»

БОЖИЈИ РОЂАК

Лондон, 20 августа

Према једној депеши из Копенхагена „Морнинг Пост“, приликом свог последњег бављења у Митави, цар Вилем је рекао, да рат неће трајати више од два до три месеца.

Кајзер је путовао у Митаву и тамо ово говорио извесно због тога, што су се код тамошњих немачких трупа појавили знаци незадовољства.

РУМУНСКИ ПОЛОЖАЈ

Петроград, 19 авг.

Аустро-немачка инвазија у Галицију и Буковину прети да изолује Румунију. Сјајни отпор руско-румунских трупа даје наде да се ова претња неће остварити. Али у случају да Аустро-Немци напредују румунска влада биће приморана да напусти Јаш.

Мелерсдорф и шест у Терезиенштат. У Меленсдорфу су били до сада најстрожије изоловани и у засебним ћелијама.

До сазива парламента није им било никад дозвољено да их ко посети, па ни најближи рођаци. Једном је дошао из Босне брат једног осуђеника, али се морао вратити не видећи брата. Ово је сасвим противно прописима, јер наредба за војничке затворе од месеца августа 1914, вели јасно, да сваки осуђени има право на посете и то, у првој трећини казне једном сваких осам недеља, у другој трећини сваких шест и у трећој сваке четврте недеље.

Због затвора у Белији и слабе хране умрло је већ њих троје (Керовић отац и син и Недовић); четврти Поповић лежи у болници од туберкулозе. Осуђени су једаред молили да не буду више изоловани — али узалуд. А и оној шесторици у Терезиенштату није много боље. Тројица су умрли Чибриновић, Грабеж и Дукић, тројица су још жи-

ви. Од ових Принципи неће дуго живети; он болује од туберкулозе у костима.

КРИВЦИ НА СУДУ

Латина, 21 августа

Парламентарна комисија поднела је тужбу против бивших министара за заверу и за покушај, да у Грчкој промене политички режим и да уведу личну краљеву политику. Они су режим изменили са више насилних и незаконитих поступака, од којих су ово главни: прво, распуштање Скупштине од 1 јула и узурпирање законодавне власти и друго, мобилизација војске без циља и дражење на грађански рат.

Судиће се свима бившим министрима из кабинета Скулудиса и Ламброса, изузимајући адмирала Кондуриотиса.

У скупштини је поднета интерпелација, шта влада намерава да предузме против германофилских листова, који су прошлог децембра раздржали Епископате против Венизелиста.

Немци и Папа

Папини предлози за мир једногласно су код држава Споразума обележени као једностранни и да се не могу усвојити. Међутим није тако било и у Немачкој. Немачки листови су се, као и њихови политичари, дуго удржавали од оцене Папине ноте и тек пошто су коментари свих савезника били познати почели су и они да се баве њом. Зато се може претпоставити, да је и мишљење немачких листова прилично измењено, после категоричког писања савезничких листова против Папине ноте.

Ево неколико мишљења о Папиним предлозима из неколико угледнијих немачких листова:

Службени «Локал Анцајгер» пише:

«Већ одавна за нас није тајна, да Папа спрема дипломатски корак у корист мира. У часу када је Рајхстаг био још на окупу и када је борба у корист резолуције о миру Шајдеман—Ерцбергером била још нерешена, шанутало се о Папиној ноти и са разних страна уверавало се, да држање центра који је иза њево аферу, одговара плановима Свете Столице. Извесне изјаве Ерцбергерове као и изјаве, мање више увијене, листова који припадају Центру само потврђују хипотезу о тој сагласности.»

«Берлинер Тагблат» потсећа да је Ерцбергер, када се бранио против «Келнише Фолкс

Цајтунга» који му је пребацивао, што меша Папину личност са пропагандом за мир, писао: «Одлука, за коју сам се у Рајхстагу био ангажовао са мојом резолуцијом за мир, одговара потпуно намерама Папиним».

А «Берлинер Тагблат» додаје:

«Пред нама је Папина нота за мир. Изгледа да је Ерцбергер био ипак у праву када се ослањао на идеје Бенедикта XV, правдајући и објашњавајући своје држање у Рајхстагу».

Интересантно ј поменути овде, да је последњег уторника велики католички орган «Келнише Фолксцајтунг», објавио један чланак у коме се оптужује Ерцбергер, да је говорио како је и Папа имао удела у резолуцији Рајхстага о миру. Ерцбергер је изјавио да је његово држање у Рајхстагу било потпуно сложено са Папиним мишљењем.

«Келнише Фолксцајтунг» протестује против тога и вели: «Ми знамо из сигурног извора да Свети Отац није ни сањао, да немачком Центру намеће своје држање. Никада он није ништа рекао, што би могло потврдити Ерцбергерове речи».

«Минкелер Најесте Нахрихтен» пише:

«Ми се бојимо да Папина нота, приближујући се на извесним тачкама непријатељском схватању, ће учини, да

се теже призна похвалом напор Свете Столице. Чак и предлог да се поврате немачке колоније, не могу да отклоне овај утисак. У сваком случају немачка влада треба да буде врло мудра у састављању свог одговора.

„Фосише Цајгунг“ жали што Папа није ништа говорио о Месопотамији:

„Ми жалимо што Папани прави принципи нису подједнаки за све. Папина нота говори само о реституцији европских територија, а потпуно ћути, што се тиче територија ван Европе, изузимајући немачке колоније. У њој не можемо да нађемо ни једне речи о територијама, које су Енглези окупирани у Персији и Месопотамији.“

„Форвец“ сматра да је талас из Штокхолма утицао на Папину интервенцију. Папина нота има доста важности и за унутрашњу политику у Немачкој.

„Теглише Рундшау“, аграрни пангерманистички лист, каже, да за сада хоће да се уздржи од суда, али се боји да ће нота изићи изгледајући оно, како су је представили први извештаји који су дошли са стране Споразума.

„Келнише Цајгунг“ пише, да Немачка не може усвојити Папину ноту. Циљ Бенедикта XV јесте компромис који тежи ка стању пре рата; али Немачка такав предлог не може усвојити.

„Бајришер Курир“, орган баварских католика, каже, да Папа не говори као глава Цркве, јер његови предлози не одговарају црквеним догмама.

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Атина. — «Естија» објављује једно писмо из Берлина, у коме се описује страшна глад у Немачкој и поти на оскудица у животним намирницама. Становништво је јако узнемирено; страхује се од великих нереда.

Лондон. — Пацифистичке лиге у Сјед. Државама изгласале су резолуцију, у којој изјављују, да ће се трајан мир добити само тако ако се смрви пруска милитаристичка аутократија. — Лига за Мир, којој је председник Тафт, бивши председник републике, тражи да се рат продужи до уништења пруског милитаризма.

Петроград. — Руска Агенција јавља, да је бивши председник владе Штурмер оптужен између осталог, што је прогласио ведике суме ноцаца.

СПОМЕН ДРУГОВИМА

Три учитеља: Никола Т. Даничић, Христифор Станковић и Стева Мрдаковић умрли су и сахрањени у Микри, један до другог, далеко од своје отаџбине и својих милих. Да им време не би заравило гробове, решили су њихови другови, да им подигну скромне надгробне плоче и то од при-

лога учитеља, покојничких другова и пријатеља, који се моле ма за колики прилог. Закупљање прилога овлашћени су: Петар Марић и Мига Станковић учитељу у Микри; Душан Н. Илић и Милорад Катавић на фронту; Драг. Н. Димитри-

јевић у Солуну, и Воја Бусурац у Водену.

Учители су се свуда и свагда достојно одуживали, с тога не би требало допустити да се тако лако избрише успомена на три врло заслужна учитеља.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Извештај од 15 сати. — На фронту Ене активност артиљерије и даље је врло жива. Преко ноћ Немци су покушали један безуспешан напад у области Серни. Северноисточно од Ирџбиза Немци су вршили нове против нападе на положаје, које су им заузеле Французи 18 августа. Прецизна француска ватра сломила је напад, који није ни стигао до француске линије. — На левој обали Мезе артиљеријска акција са прекидима северно западно од коте 304.

Наши нарочити топови оборили су два немачка аероплана под нарочито тешким околностима. Један је погођен од топа 42. секције, кад је био на висини од 2000 метара и он је пао између Буковила и прве линије. Други је погођен над француским линијама на висини од 5200 метара нашом гранатом и пао је на седам километара од Суји.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Температура је и даље променљива. Непријатељска артиљерија још показује нешто активности јужно од Ланса и у околини обале

Рано изјутра извршили смо један успешан напад источно од Виксета. Наше су трупе бомбардовале непријатељске заклоне, а наши митраљези су нанели великих губитака гарнизону, који се повлачио открити вен. Југозападно од Авренкура покушало је једно непријатељско одељење да изврши испад, али је одбијено без губитака по нас.

Јуче преко ноћ небо се разведрило за време од два сата и први пут, за четири дана, понова је отпочела ваздушна активност. У ваздушним борбама оборен је у наше линије један немачки авион.

Британске трупе, у току августа, укупно су заробиле 7279 Немаца, од којих 158 официра. А од јутра 31 јула имамо 10697 заробљеника са 234 официра. За последњих месец дана запленили смо 38 топова, од којих су 6 великог калибра, 200 митраљеца и 73 рововска топа. У овај број не рачунају се заробљеници и плен наших савезника у Фландрији.

РУСКИ КОМИНИКЕ

Јуче је непријатељ, мањим снагама, напао румунске положаје северно западно од Ирешњи, у правцу Фоксани. Нашом ватром напад је одбијен.

РУМУНСКИ КОМИНИКЕ

Између Двестра и долине Казина нема важније акције. Северно од долине Расузице, у области између брежуљка Момаја и Варнице, непријатељ је јако бомбардовао наше ровове. Све његове нападе на овом сектору, у правцу брежуљка Волошчани и села Варнице одбиле су румунске трупе. На сектору између Варнице и Марасешњи, рђаво време смета операцијама. На Серету и на Дунаву безначајна пешадијска и артиљеријска ватра.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

На фронту Јулијанских Алпа, у току јучерашњег дана, борба је била слабија. Одбијени су непријатељски против напади . . . на падинама Сан Габриела . . . проширили смо добити од 17 и 18 августа и добили нових заробљеника и плена, који износи 9 митраљеца, 5 бацача бомби, 1400 пушака и велику количину муниције и материјала. У ваздушној борби оборен је један непријатељски аероплан. На висоравни Зебру наша алпска одељења, сјајном акцијом на висини од преко 3500 метара, повратила су наш истакнути положај, који смо морали напустити 14 августа. Алпинци су заробили целу посаду.

Македонски фронт. — 18 августа, у кооперацији са контингентима савезничке војске, наше трупе, после кратке артиљеријске припреме, направиле су један испад на коју 1050, у кључу Црне и довеле више десетина немачких војника.

ДОГАЂАЈИ

ПОДИЗАЊЕ СУЛУНА

Грчко министарство саобраћаја живо спрема пројекат за модерно подизање порушеног Солуна, Експропријација ће се извршити према систему бившег париског префекта Османа. Терени ће се сматрати као да на њима постоје зграде, које су биле пре пожара и откупљиваће се по њиховој вредности пре катастрофе.

ПОЗИВ

Да се јаве Команди Места у Солуну, ради обавештења: Станоје Станојевић, десетар пруге VIII секције, који је дошао у Солун службеним послом. Бр. 64534; Ислам Сулеј-

ман Ислам, редов одељ. муниц. колоне, који се налази у Солуну на отсуству. Бр. 64452. Мордохај Шенон Калдерон, редов одељења муниционе колоне који се налази у Солуну на отсуству бр. 64671.

Александар Јовановић, наредник, родом из Кошонова, који је ослобођен, по сазнању, војне дужности, и сада се налази као фијакериста у Солуну. Бр. 64747; Димитрије Наумовић, родом из Битоља, каплар, који је по занимању келнер. Бр. 64911; Адам Марић, редов, родом из Субијела, окр. ужичког, који је изостао од својих другова при доласку из Микре и задржао се у Солуну. Бр. 65126; Ахага Саба Барух, из Итоља, обв. трудине коморе који је дошао на отсуство у Солуну. Бр. 65934.

Сваки ко ма шта зна о именованима, где би се они могли наћи, треба да јави Месној Команди.

Из Команде Места у Солуну Бр. 64747 од 20 августа 1917 године.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПАЗИЗ. — Италијански краљ је јуче стигао у Француску. Он је изјавио жељу да изврши реви трећег зуавског пука, чији је он почасни официр. Очекује се, да ће он посетити Верден у току ове недеље.

АТИНА. — Г. Жистен Годар примљен је у аудијенцију код краља Александра. Г. Годар дао је ручак, на коме су били г.г. Венизелос, Политис, де Били и де Кастријан.

ЛОНДОН. — „Стандард“ пише: „Да је примењивана политика г. Венизелоса, турска се неби могла бранити, савезничка флота ушла би у Дарданеле, Бугарска се неби усудила да зарати, нити би Србија претрпела своју несрећу. Али на несрећу, Константин, веран својој жени и Кијзеру, издао је Грчку, Србију и Споразум.“

ПЕТРОГРАД. — Керенски је изјавио на Московском Конгресу: „Ми смо недавно с презрењем одбили понуду за засебан мир. Сад свзнајемо да је сличан покушај учињен и код Савезника и да су наши савезници такође одбили. То је једини одговор, који смо ми очекивали.“ — Конгрес је приредио овације представницима Споразума, који су били на седници.

РИМ. — Друга италијанска армија наставља своје победничко наступање, под одличним околностима. Одбрана Трста изгледа, да је у опасности.

БЕРН. — Аустријски цар сазвао је савет у близини фронта. Били су присутни сви немачки генерали.

ЛОНДОН. — Један телеграм из Цириха јавља, да су Аустри-

јанци већ евакуисали цивилно становништво из Трета.

ЛОНДОН. — Напад северно од Вердена почеће опет.

ЛОНДОН. — Сэр Едварду Керзону поверена је цела британска пропаганда у савезничким неутралним државама.

ЊУЈОРК. — Генералштаб је израдио план за регрутовање четири и по милиона људи. Америка ће ускоро слати у Европу 100.000 људи месечно. — Вилзон је потпуно забранио да се без нарочитог допуштења, могу извозити сви производи који посредно или непосредно могу користити непријатељу. Америка ће извозити за неутралне само онда, кад буду осигуране потребе савезника. Извоз злата, драгих метала и осталих вредности вршиће се под контролом министра финансија.

ЛОНДОН. — „Тајмс“ сазнаје, да је у Њујорку био један велики војнички реви, који је вршио председник општине над 30.000 војника. Ова ће војска, која је обучена и опремљена, ускоро отићи у војску генерала Першинга.

ПЕТРОГРАД. — Г. Керенски се вратио у Москву. Грофица Рањин наименована је за министра без портфеља.

ЛОНДОН. — „Лондон Тајмс“ сазнаје из Москве: Конференција је завршена, пошто је једногласно усвојила ове тачке: 1. — Војска мора бити јака; 2. — Рат се мора продужити до победе; 3. — Потребно је измирење између супротних класних интереса; 4. — Сви говорници су једнодушно изјавили да Думи и друга уставна тела морају бити слободни од сваке диктатуре неодговорних организација.

ЛОНДОН. — Данијел, амерички министар морине изјавио је: Америка је најзад потегла мач, не само да заштити своја права већ и да очува слободу свесни.

ПЕТРОГРАД. — Г. Чејне председник Совјета изјавио је на Московском Конгресу, да влада мора задржати монопол цералија, регулисати транспорт, повакати индустријску производњу, строго примењивати царински закон и реорганизовати војску. Он је завршио тражећи да влада има пуну власт.

ПАЗИЗ. — Немци евакуишу цивилно становништво Тилелта, Булерса и Менена.